

Naprej velja
za Ljubljano:
za vse leto 6 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 20 " " "
za čet. " 1 " 75 " " "

po pošti:
za vse leto 7 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 40 " " "
za čet. " 2 " 5 " " "

Rokopisi se ne vračujejo.

NAPREJ.

Oznaniła.
Za navadno dvestoto
vrsto se plačuje:
5 kr., ktera se enkrat,
8 " " dvakrat,
10 " " trikrat
natise, veče érke pla-
čujejo po prostoru.
Za vsak tisk mora biti
kolek (štempelj) za 30 kr.
Vredništvo je na starem
trgu hišna št. 15.

Dopisi naj se blagovoljno frankirajo.

Št. 28.

Ta list izhaja vsak torek in petek.

Tečaj l.

Ljubljanski deželni zbor.

30. marca. (39. seja.) Pričujoča sta bila g. baron Schloissnigg in prvosednik g. baron Codelli; v sejo ni bilo gospodov: kneza in vladike Vidmarja, Antona grofa Auersberga, barona Apfalterna in Lokarja. Na vrsto je prišla prošnja nadanjeselske srenje, da bi se razdelili pašniki. Prošnja se je podala prosilnemu odboru; potem se je tretjič bral in potrdil prenarejeni zakon zaradi zemljiške osvoboditve. Poročevalec g. Strahl je zbornici podal tako-le popravljenega: naj se vladi položi prošnja, da izpolni, kolikor je mogoče, te-le želje: a) naj bi se odpravile dozdanje krajne komisije (lokalkommissionen), — kakoršne so v Kočevji, Postojni itd.; ostala naj bi samo tista, ki je v Radolici; zemljiška osvoboditev pa naj bi se izročila okrajnim gosposkam (becirkom), katerim naj bi se dali tisti pomagači, ki so do zdaj bili pri tem delu, ali pa še drugi, ki nimajo tačas kacega posebnega posla; b) kadar bi se kdo oglasil, ali pa kadar bi se več oglasilo tacih, ki bi iskali svoje pravice pri tej ali unej grajščini, naj bi glavar krajne komisije deželnej komisii v Ljubljano podal na presojevanje črtež (plan), v katerem naj bi razložil, kako bode treba delati, in kod bode posebno treba hoditi pregledavat; a držati bi se moral tistega, kar bi mu naročila deželna komisija; c) kdor ima dobiti kak delež pri osvoboditvi, naj bi smel pregledavati vsa pisma, tudi naj bi smel vzeti prepis, ako bi hotel; pritožbe zaradi posameznih reči naj bi se smele podajati s pritožbami zaradi poglavitnih zadév; č) ako bi si morda posebnega človeka ne odbrali sami tisti, ki jim gré delež, naj bi se volili taki vešči možje, ki se nimajo nikogar bati, in ki vedó, česa potrebuje kmet; le-teh bi se moralo vprašati, ne samo koliko potrebuje ta ali uni, ampak tudi, koliko ima dobiti, pa ne logarjev (borštinarjev) sosednjih grajščin, ki same tudi iščejo svojih pravic; d) kadar bi se stavile meje, naj bi pričujoč bil c. k. zemljemèr in vsi tisti, ki jim gre delež; stroški pa naj bi zadevali tiste, ki dobé delež, in državno blagajnico; e) naj bi se naredilo polnoverno razlaganje zakona (postave), kar se tiče vprašanja, ali se ima tudi všteti lastninski gozd ali ne, kadar se pretehtuje, koliko bi za-se potreboval ta ali uni; f) naj bi se z manjšim oplétanjem vpeljale tiste začasne naredbe, o katerih govori v §. 37. c. patent, dán 5. julija 1853, in izvrševalni poduk v §§. 123. in 124.; g) ozi-raje se na §. 9. c. patenta, danega 5. julija 1853, naj bi se krajnim komisijam naročilo, da bi skrbéle, kolikor je največ mogoče, da bi se z lepa zvedelo in določilo, koliko za-se potrebuje ta ali uni, in koliko bi se mu dati moralo gozda ali pašnikov, da bi imel užitka toliko, kolikor potrebuje; h) naj bi se naročilo krajnim komisijam, da bi se tenko držale

§. 28. c. patenta, da bi namreč vsak dobil tak del, da toliko daje, kolikoršna je njegova potreba; da bi se tedaj ne zgodila kaka prevara. Za tem je bil na vrsti vojaški nabór (rekrutba). Poročevalec g. Derbič je bral odborovo poročilo, v katerem je bilo govorjenje, da vojaški nabór ljudi ne-potrebno, prehudo in tudi nepravilno tare; da rodovine razdira, in kmetijstvu jemlje brambo in podporo; potem je odbor na-svetoval: naj bi se prosilo državno ministerstvo, da bi uže v prihodnjih sejah podalo državnemu zboru nov zakon o naboru, v katerem naj bi se sklenilo: 1) naj bi se več ne služilo na vojski po 8 let, ampak samo po 6, in po 2 leti v založnej trumi (reservi); 2) zakon o vojaškem naboru, dán 29. sep-tembra 1858, naj se toliko popravi, da bodo prosti vojaščine tudi: a) gospodarji podedovanih (pojerbanih) posestev, če na-njih navadno stanujejo, sami gospodarijo, in če to posestvo nosi toliko, da se rediti more petero ljudi. Kakor je s podedovanimi posestvi, tako je tudi s tistimi, ktere predá oče kte-remu svojih sinov; samo da to ima le veljavo za prvo pre-dajo tacega zemljišča, ktero je bilo poprej 10 let zdržema očetovo; b) edini sin kacega posestnika ali posestnice vdove, ki ima posestvo, o kakoršnem se je govorilo v a); c) tistim, za ktere pravi §. 13. vojaškega nabornega zakona, da se ima ž njimi ravnati, kakor z edinim sinom, vnukom ali bratom, naj se pridruži tudi tisti, č) čigar edini brat ali čigar bratje so uže za seboj pustili 4. red vojaške starosti, in priže-nili posestvo, kakoršno je imenovano v a); naposled e) zdržema osvobojeni so zaradi prihodnje službe v državi tisti, ki so zvršili pravoslovsko, zdravilsko, modroslovsko ali bogo-slovsko učenje, ki imajo sami svoje gospodarstvo; e) redni javni učenci na kacem vseučilišču, na pravoslovski akademii, na orijentalški akademii na Dunaji, na kakej višej gimnazii, na kakej rudarskeji učilnici, na logarskeji akademii v Maria-brunnu, na kmetijski in logarskeji znanstveni učilnici v Ogerskem Starem gradu, na rudarskeji akademii v Ljubnem (Leoben) in v Pribramu, na kakej tehniški učilnici, ako imajo dober red (klas); ako se uče, kolikor jim dopušča nji-hova glava, in ako se dobro védejo. Če kak učenec, ki je po zakonu oproščen, sam hoče stopiti med vojake, ali če ne izpolni dolžnosti, ktere ga zadevajo v tej stvari, pa da ni še kako drugače preskrbljen, mora priti v razred vojaške sta-rosti, v katerem je tačas, ko ga kličejo na vojsko; 3) plačilo za osvoboditev od vojaščine naj še poniža na 600 gld. a. vr.; 4) naj bi ne bilo več okrožnih komisij vojaške osvoboditve; 5) naj bi politične deželne uprave imele oblast, da bi od vo-jlaščine lahko oprostile same, dasitudi jim ne ukazuje zakon, kadar bi se imel potrditi tak mladeneč, ki je zaradi kake nenavadne okolnosti posebno vreden prizanašanja. Na to se je oglasil g. dr. Toman (slovenski), da naš narod ljubi do-

movino, polje in družino, da so pa naši sinovi bili vendar zmirom vrli vojaki za cesarja in dom; da so do zdaj iz naše dežele močno pobirali na vojsko, in da nam za to primanjkuje zdaj tacihi mladenčev. Tudi je vprašal, kje je odgovor na njegovo vprašanje zaradi tistih 400 vojakov, ki pojdejo v Istro? Rekel je dalje, da je potrebno vojaško službo znižati z 8 na 6 let; da pri nas očetje gospodarstvo prepuščajo najboljšemu sinu; da se mora ljudstvu pomagati. Opomnil je, da bode tudi sam še nekaj svetoval pri črki d.) G. baron Schloissnigg je povedal na to, da na dr. Tomanovo vprašanje uže pride odgovor v prihodnji seji; denes pa ni bilo mogoče odgovoriti zaradi neke še neznane številke. Potrdilo je glasovanje 1. in 2. del tega nasveta a), b), c), č); pri črki d) je nasvetoval g. dr. Toman, da bi se postavilo tako-le: naj bodo vojaščine osvobodjeni vsi tisti, ki so dovršili pravoslovsko, zdravilsko, modroslovsko ali bogoslovsko učenje, in ki so zaradi prihodnje službe v državi zdržema osvobodjeni, in ki se pečajo s tem, kar hoče imeti njihov stan. Odobrilo je glasovanje. Namestu oddelka e) je nasvetoval g. dr. Bleiweis to-le: redni javni učenci na kakem vseučilišču, na kakej pravoslovski akademii na Dunaji, na kakej višji gimnaziji, na kakej višji realki, na tehniški učilnici, na višjih rudarskih, logarskih in kmetovalskih učilnicah, in tisti, ki so v javnih kmetovalskih učilnicah itd. Rekel je (slovenski): „če so oproščeni učenci višje gimnazije, zakaj pa ne učenci višje realke? Saj vendar prestopajo iz realke v gimnazijo, iz gimnazije v realko; žal mi je, da ni odbor imenoval še realke. Tudi Hohenhajmski dijaki morajo biti oproščeni, kakor dijaki Ogerskega Starega grada. Svobodni sti vednost in umetnost. Pa celó kmetovalske učilnice so nam potrebnejše od Starega grada na Ogerskem. Postavil jih je ministerski ukaz, in ustregel je deželnim potrebam. Za osvoboditev kmetovalskih učencev so se uže poprej potezali gg.: Ambrož, Gustav grof Auersberg in Dežman. Ta učilnica nima pravega vspeha, ker njeni učenci niso oproščeni, ampak na vojski jih je dve tretjini. Vzeli so zopet letos prav izvrstnega učenca. Ako hočemo povzdigniti kmetijstvo, moramo te učence osvoboditi. Ministerski dopis leta 1851 me z upom navdaja, da se nam izpolni ta želja. Ako to potrdi presvitli cesar, slava mu bode donela od Triglava do Kolpe, od Nanosa do Triglava.“ Glasovanje potrdi dr. Bleiweisov nasvet, samo to ni obveljalo, da bi vojaščine prosti bili kmetovalski učenci; temu so se ustavljali gg.: Kromer, Derbič in posebno Dežman, zagovarjala sta pa le-ta nasvet gg.: dr. Bleiweis in dr. Toman, ali zastonj. Potem se je ves ta zakon tretjič bral in sôglasno potrdil. Na vrsto je prišel nasvet deželnega odbora, naj bi do 24. leta dobivala po 47 gld. 25 kr. na leto pomoči gospodščina Blandina pl. Gariboldi, ker je njé oče bil zapisničar. Na to je bilo potrjenih več nasvetov prosilnega odbora. Za njimi je bilo na vrsti poročilo novčnega odbora, kar se tiče preudarjenih stroškov stanovskega zaloga za upravni leti 1863 in 1864. Poročevalec je bil pl. Wurzbach, ki je razlagal, koliko stroškov in dohodkov je imel stanovski zaklad za leto 1863. Zbornica je bila s tem dovoljna; samo to je prišlo na pogovor, zakaj se je bil med stroški izbrisal tisti znesek, ki je bil odločen ljubljanskemu gledališču. G. Dežman je nasvetoval, naj ta znesek ostane gledališču odločen, ker nasvet g. dr. Bleiweisa, ki se tiče gledališča, ni še bil na vrsti; zato naj za zdaj ta reč bode, kakor je bila, ker tudi mesto bode s tem dovoljno. G. pl. Wurzbach je svetoval, naj se gledališču odloči 1050 gld. na leto pomoči. Dežmanov nasvet sta podpirala gg.: Ambrož in dr. Toman, ki je opomnil, naj bi se prihodnjič igrale boljše igre. Nasvet g. Dežmana je obveljal, in g. poslanec Rozman je pripomogel k njegovej

zmagi, ker je le 14 poslancev glasovalo, naj se dá nemškemu gledališču pomoč, 13 poslancev pa, da ne. G. Dežman je dalje nasvetoval, naj bi se gledalo, da bi se veči in boljši prostor dobil muzeji in zgodovinskemu društvu. Zbornica je to željo odobrila. Novčni odbor je nasvetoval: 1) naj zbornica za upravno leto 1863 potrdi 30.002 gld. stroškov in 9640 gld. dohodkov; 2) za upravno leto 1864 in za meseca november in december leta 1864 naj se potrdi 29.232 gld. stroškov in 9785 gld. dohodkov. Potrdila je zbornica.

31. marca (40. seja.) Pričujoča sta bila gg.: baron Schloissnigg in prvosednik baron Codelli; v sejo ni bilo gospodov: kneza in vladike Vidmarja in barona Apfalterna. Zadnje seje zapisnik se je prebral in potrdil. G. baron Schloissnigg je odgovoril dr. Tomanovo vprašanje zaradi vojakov ljubljanskega polka, ki bi imeli iti v Istro, rekoč, da c. k. vlada nič ni zvedela za to, da bi vojake z odpusta (urlavba) klicali; da je zdaj 692 novincev domú izpuščenih; da je deželi prišlo mnogo delavcev nazaj, ker več nimajo službe v sosednjih deželah, vzlasti pri železnih fabrikah ne; da se c. k. vlada ne more ustavljati temu, kar ukrenejo vojaške gosposke; ali da bode vlada podpirala željo, naj bi se našemu polku ne dajala trja in drugačna opravila nego družim polkom. Dr. Bleiweisovo vprašanje, zakaj ni v slovenščini potrjenih učiteljev na ljubljanski in kranjski gimnaziji, in zakaj 8. gimnazijski razred še zdaj nima primerne berila, odgovoril je g. baron Schloissnigg, da se je v zadnjih letih moralo skrbeti, da so dobili službo tisti učitelji, ki so jo za nekaj časa bili izgubili na Ogerskem; da je deželna uprava prosila, naj bi nam dali Slovence, in da so na to v Ljubljano prišli učitelji gg.: Jakob Smolej, dr. Vrečko in Mihael Wurner, v Kranj pa gg.: Alojzi Kanc, Ivan Dominkuš in Anton Skubic. V Kranji je iz slovenščine izprašan g. Alojzi Kanc; vendar slovenščino podučuje katehet Globočnik, ki popolnoma zna to reč. V Ljubljani je g. Marn, ki je po zakonu prebil izpraševanje iz tega jezika; drugi pak se pripravljajo zdaj, kakor na pr. Hrovat. Ker tudi za nemški jezik ni izprašanega učitelja, zato menda ravnopravnost ni žaljena. Kar se tiče berila za 8. razred, treba opomniti, da ga niso še dovršili tisti, ki so bili naredili berilo tudi za 7. gimnazijski razred. Sicer pa ta razred še tudi nima nemškega berila; zato ravnopravnost ni žaljena tudi tukaj. Izprašani učitelji se bodo uže postavljali, toda ne v prevelikej naglici, ker se jeziku ne godi kvara, kajti učé ga možjé, ki so temu delu kos. Potem so bili na vrsti stroški za dobrotne naprave leta 1863 in preudarjeni stroški za 1864 do konca decembra. Poročevalec je bil g. Ambrož. Priporočil je zbornici te-le nasvete: naj se za leto 1863 zakladu ljubljanskega bolnišča odloči 33.561 gld. dohodkov in 32.365 gld. stroškov; naj se za leto 1863 zakladu ljubljanske blaznice (irrenhaus) odloči 5841 gld. stroškov in 458 gld. dohodkov; naj se za leto 1863 zakladu ljubljanskega rodilišča (gebährhaus) odloči 8591 gld. stroškov in 122 gld. dohodkov; naj se za leto 1863 zakladu hiše za najdenice odloči 17.414 gld. stroškov in 122 gld. dohodkov; in potem: 1) naj se kranjskemu deželnemu zakladu za upravno leto 1863 odloči 199.232 gld. stroškov in 56.041 gld. dohodkov, in ker 143.191 gld. primanjkuje, zato naj se položi 14 kr. doklade na vsak goljdinar pravega davka, ki za leto 1863 znaša 1.031.590 gld. Med podporami iz deželne blagajnice so imenovani ti-le zneski: 1) 1050 gld. zakladu kranjskega kmetovalstva; 2) 630 gld. podkovijske učilnici; 3) 923 gld. kmetovalske učilnici; 4) 200 gld. učencem živinskega zdravilišča na Dunaji. (Konec prih.)

Govor g. poslanca Hermana.

(V štajerskem deželnem zboru 14. dan marca.)

Ali se tem trijem osobam kaj sanja, kakošno je nemško, laško in francozsko slovstvo? Jim je li to kaj pridovalo? Ali bi jim ne bilo na večo korist in čast, naj bi se tačas bili korenitejše učili maternega jezika, da bi iz domačega slovstva dobivali primerjeni dobiček? Za ves bogati zaklad nemškega slovstva Slovenec toliko vé, kakor da bi tega zaklada ne bilo na svetu, če mu ga ne podaš v materno besedo prestavljenega. Zato na kmetih po vsej deželi nikoder ni med ljudmi dobiti nemških bukev. Tujih jezikov se učijo samo tisti, — kakoršnih je pa malo — katerim okolnosti ne branijo povzdigovati se do više omike. Ves narod pa izrejata za kak tuj jezik, to je pedagogično neumje — nepotrebno mučenje. Viša izobraženost samo nekterih ljudi narodu nič ne koristi, ali pa le malo. V sam narod moramo vreči potrebno omiko. Ljudska učilnica vzdava prvi kamen poznejšej človekovej rabnosti. Izreja brani ubožstvu pod streho. Naj bi se mladina v ljudskih učilnicah ne učila samo za silo brati, pisati in številiti; razlagati bi se jej moralo: kaj je čaka na svetu; kako se obdeluje zemlja; kako se redi živina; kako se umno gospodari; kaj je država; kake pravice ima narod in človek; naj bi se napajalo srce z bogabojujnostjo, pravostjo (sittlichkeit), pridnostjo, varčnostjo, snažnostjo in ljubeznijo do bližnjega. Narod, ki je v mladosti bil tako učen, potem lahko sam napreduje, ne zaostaja za iznajdbami umetnosti in znanja; pri tacem narodu se razcvitajo blagost in bogastvo, duševne in tudi pravne kreposti; budi se med ljudmi svobodoljubje, značajnost in plemenit ponos. Vseh le-teh nastopkov pa nikdar ne bode, ako se učilnica tako poniža, da mora biti za sam jezik; ako se korist in nastopek šolskega uka zaradi tujega jezika zanemarija. V ljudskih učilnicah se torej narodova samostojnost in svoboda uže v kórenu zamori. Ljudstvu greniti materni jezik, to je najhuje barbarstvo in trinoštvo; to se pravi po grdem aristokratnem načelu omiko in blagost le malemu številu v samotržje prodajati, narod pa obsojati, da mora večno biti na duši in telesu pokoren. S kratka, veljati mora to-le pravilo: materni jezik je poglavitna reč, vse drugo je stransko, in kdor v živénji potrebuje tujega jezika, naj se ga nauči ob svojih stroških; v učilnici nima tuj jezik nič opraviti. Ali pravijo, da narod sam hrepeni po tujem jeziku v učilnicah, in da slovenščine se mladina uže sama uči domá. Res, moja gospóda! ker narod vidi, da povsod le tujščina gospoduje; da njegov jezik nič in nikjer ne veljá; ker nikdar ni zvedel, kako lep je domač jezik; če se pomisli, da ljudstvo samo za svoje koristi ne vé: potem se lahko ugone, od kod so te pogubonosne želje. To je storilo nemčenje; ljudstvu so zdravo pamet zmetli; to zmoto pa jemljó potem, da iz nje delajo novo zmoto, in takisto se ta reč vedno v óbrten suče. Zato je čisto nelogično in malo pošteno, na take želje opirati se, ali celó buditi jih, zato, da bi se laže nemčilo. Povedite narodu najprvo, kaj mu je prav za prav na korist; vrnite mu vzlasti jezik v javno življenje; opominjajte ga prednosti njegovega jezika, velikosti njegovega zaroda in velikosti slovanskih dél: potem še le ga vprašajte, kaj hoče! Nam pa je naložena dolžnost, da premislimo do dobrega, kaj potrebuje narod, in da mu pravico damo. Ako tega ne moremo ali nečemo storiti; ako nimamo potrebne srčnosti: potem nismo vredni, da tukaj sedimo. Če se uže domá sama uči slovenska mladina maternega jezika, in če je v učilnici treba priganjati jo, da se nemščine poprime: zakaj pa nemški ljudje v učilnice pošiljajo svoje otroke, ki tudi uže sami od doma znajo materni jezik? Nemci tako delajo zato, da se njihovi otroci

še le v učilnici naučé matrne besede, in toliko se je imajo učiti, da nemški jezik ni samo po kmečkih šolah poglavitna reč, ampak tudi po srednjih in viših učilnicah. Kako se more tedaj reči, da se ni slovenske mladine v učilnicah treba domačega jezika učiti? Ako so narodu tuji jeziki zarés tako zeló djanski potrebni, potem se po pravici vpraša: zakaj se tudi po nemških učilnicah ne podučuje slovenščina, in zakaj bi le Slovan moral biti mnogojezičnik? Tudi se po pravici vpraša: zakaj so tukaj v stolnem mestu v srednjih in viših učilnicah pač drugi tuji jeziki vsem učencem ukazani, da se jih morajo učiti, zakaj pa ne slovenščina? Ali ni slovenščina deželén jezik? Ali to mesto ni tudi Slovenom stolica? Kaj za te učilnice ne plačuje tudi Slovenec? Nemec s svojim maternim jezikom lahko hodi po vseh slovanskih deželah, povsod lahko uraduje, vse gosposke ga umejo; Slovan pa s svojim jezikom še v svojej domačii ne more uradovati, ampak to se mu dela z okolišem nemškega jezika. Na tujem, v nemških deželah si ne more čisto nič pomagati. Ta nedostatek vsake vzajemnosti rés ni za drugo, nego za to, da se dévajo v služnost drugi narodje; da se napravlja samotržje vseh uradov, vse blagosti in omike Nemcem na korist. Če pravijo, da se z nemškim jezikom lahko pride, kamor hoče, to zopet vzlasti le Nemce zadeva, ker njim so potje povsod poravnani; Slovan si pa le težko, le po velicih ovinkih pomaga. Vaja v nemškem jeziku je torej vzlasti samo Nemcem koristna, Slovanom pa ne, kajti posebno južni Slovan malo hodi po svetu, ker se najbolj pečá s poljščino in živino; z Nemcem ima le redko opraviti, in sicer samo na ogerske, štajerske, koroške meji — mnogo več posla pa ima z madjarskim, turškim, grškim in laškim narodom; in ako bi se mu uže hotel kak jezik posiliti, moralo bi se najprvo presoditi, ali bi nemščina tukaj prišla na vrsto ali ne? Da pa sicer narod s tujim jezikom dalje ne pride; da nemčenje naroda ne povzdiguje: priča to, ker je narod zaostal, kakor bi poleg svoje bistre glave nikdar ne bil zaostal. (Dalje prih.)

Važnejše dogodbe.

Ljubljana. Veliko nedeljo popoldne je v stolnej cerkvi propovedal (pridigoval) g. knez in vladika Vidmar v slovenskem jeziku. Cerkev je bila tako polna, da se je vse trlo.

— 3. dan t. m. zjutraj je nek štabni trobnik blizu Ljubljane legel na železnici na šine, zato, da ga je povozilo. Tudi je te dni pobegnil s 11.400 gld. nek človek, ki je na železnici delavce plačeval.

„Torbica“, katero so lani učenci ljubljanske gimnazije dajali na svitlo, nam se je zopet vrnila iz Zagreba, kamor je morala pobegniti. „Torbica“ se je od lani jako premenila. Več ni podobna šibkem otroku, ampak devici, ki je na pragu tiste dobe, v kateri se evet njenega telesa najlepše razodeva. „Torbica“ ne izhaja po redu; njé drugi zvezek bi utegnil biti gotov okoli 15. maja. Tiska se pri dr. Ljudevitu Gaji pod vredništvom g. Nikodema Ravnikarja; prodaja se zagrebškim naročnikom po 20 kr.; zunaj Zagreba bivajočim naročnikom po 25 kr.; v prodalnicah po 30 kr. a. vr. Prvi zvezek tega lista obséza 48 strani na vélikej osmérki; 32 strani je pisanih v slovenskem, 16 pa v hrvaškem govoru. Dasitudi še nima „Torbica“ jezika, kakoršen bi se moral pisati, in dasitudi se marsikaj še družega pograša, vendar je od lani storila tako velikanski korak od mladenčjih váj do lista, ki je vreden podpore vseh Slovencev, da bode v vsacem oziru gotovo čedalje boljša, ako se je trdno poprimejo njeni zdanji

pisateljji, med katerimi kaže da jej posebno pomaga njé prvi vrednik, mladi dijak Ljudevit Tomšič.

Trst. Kupčijska zbornica je 31. dan marca meseca sklenila za popraviljanje dravske struge posoditi 20.000 gld. brez obresti in 30.000 gld. z obrestmi, ako se vlada postavi za poroka.

— Dr. Peter Generini, vrednik šaljivega v Trstu na svitlo dajanega lista „La Baba“, ima tiskarno tožbo; dolžé ga, da je razžalil gospódo cesarske rodovine.

Dunaj. Za nastopnika grofa Apponyja imenujejo grofa Andrassyja.

— Kakor govoré časniki, morda bi se v poljskih zadevah Avstrija z Angleško in Francozko vendar utegnila pobogati.

— Tisti dijaki krakovskega vseučilišča, ki so bili popustili bukve, in tekli pomagat vpornikom, in ki so zdaj v Olomucu, Brnu in v Iglavi, pišejo da bodo smeli v letošnjem družem polletji učiti se na Dunaji in v Gradcu, samo da ne bodo imeli prav tolike svobode, kolikoršno drugi učenci.

— Tiskarno vodstvo je pri državnem ministerstvu dvorni svetovalec baron Friedenfels izročil ministerskemu svetovalcu Fidlerju.

Trojedina kraljovina. Vladika Strosmajer pojde na Dunaj, da bi okrepčal svoje slabo zdravje; drugi pa velé, da se pojde zahvalit Nj. veličanstvu, ker je potrdilo pravila južnoslovanske akademije.

Česka. Praška deželna sodba je prepovedala „kutnogorske liste“, ktere je na svitlo dal 1851 Havliček; prepovedala je tudi zbirko iz uvodnih členov „Narodnih Novin“, ki jih je Havliček vredoval.

— List „Gazeta Narodova“ bode imel tožbo tudi za to, ker je bil prinesel nek razglas Poljakom. Ta razglas pak je bil prestavljen iz „Praških Novin“, in za to je prišlo praškej deželnej sodbi vprašanje levovske deželne sodbe, ali imajo zarad le-tega razglasa „Praške Novine“ tožbo ali ne?

— Srenje Phery, Hum in Sak na Českem so vladiko Strosmajerja izvolile za svojega častnega uda, in poslale mu diplom.

Moravska. Langieviča so peljali v Tišnov na Moravskem, od koder ne bode smél nikamor; njegovo tovaršico so oprostili.

Ruska. Pišejo, da je 25. dan t. m. polkovnik Baranov peljal iz Carskega Sela bataljon strelcev životne straže v Kurlandsko, ker je počil glas, da bi tri ladije z ameriškimi prapori utegnile priti h kraju pri Libavu. V teh ladijah neki da je orožje iz Belgije z angleškimi novci in množimi Poljaki, da bi se Rusom za hrbtom začelo Poljakom pomagati.

Poljska. Vojskovod Berg, novi pomočnik kneza Konstantina, pišejo da je mož nepremekljivega značaja, ki se poteza le za rusko samodržje, kar bi Poljakom utegnulo biti neprijetno. Vielopolski je še vedno jako uslužen pri Konstantinu. Iz Ruske gre do 20.000 vojakov na bojišče.

— Med Čieškovskim in med Rusi je bil 27. dan marca meseca boj, v katerem so vpornici zmogli.

— Pišejo, da je narodni odbor sklenil, naj se povsod orožje dene iz rok, in da je uže več vojskovodov razpustila svoje trume. Glas je počil, da Ruska misli Poljakom dati samozakonje (avtonomijo), ali da ne bodo smeli ineti svoje vojske.

— Po Varšavi več ne hodijo policijski ljudjé po noči, temuč Kozaki in vojaki, da skrbé za mir. Ljudi še vedno zapirajo.

— Pri Vielunu je bila 27. dan marca meseca bitva, v kterej so bili Poljaci premagani. Po ruskih razglasih je do zdaj uže 60.000 (?) Poljakov na bojišči ubitih. Lelevelove čete pišejo da so razprhnene.

— Lelevel se je umeknil s trumo v sredo poljske zemlje.

— Angleška ladija s 150 oroženimi Poljaki je pristala v Malmöskej loki. Varšavski narodni odbor še zmirom ljudi na smrt obsoja. Dal je na znanje, da je zdaj vodstvo zopet v njegovih rokah, in da umrje vsak, kdor bi se postavil za diktatorja.

— V Kovnem raste vpor. Ponjevič so zmogli Poljaci; 25. dan marca je bila pri Usnjani bitva, v kterej neki da je ubitih 500 Rusov. Tudi v Petrogradu in Moskvi pišejo da je gibanje med svobodoljubi.

— Knežinja Darinka se je zopet vrnila iz Srbije. Neki da si je prizadevala med Črnogorci in Srbi trdnjšo zvezo osnovati, in Črnogoreem pridobiti morsko loko.

Srbska. Srbski knez je turškej vladi pisal, da hoče vse privoliti, kar ne zavira koristi srbske zemlje, samo da bi se le mir ohranil.

Črna gora. Ko se je Luka Vukalović odpovedal svoje službi, potem je turška vlada na njegovo mesto brz postavila njegovega nasprotnika Spaića, in tako napravila prepir med hercegovskimi krščeniki. Vukalović se zopet bori za narodno samostojnost in se ozira posebno na Srbijo. Un dan je bil v kozjerevskem samostanu zbor, v katerem se je sklenilo, da Spaiću ne sme nihče biti pokoren; da je treba prositi Vukalovića, naj bi naroda ne zapustil, in tudi naj bi se mu dala oblast, da bi pri carji in pri državah opravil, da bi obveljali dobrovniški sklepe. „Pozor“ piše, da je Vukalović z baronom Mamulo imel 30. dan marca pogovor, ali bi šel v Mostar ali ne, in potem da ni šel v Mostar.

Francozka. O Poljaci se je poprej dosti govorilo med velikashi, ki hodijo na cesarski dvor; zdaj pa je naglo vse umolknilo, in pravijo da ta molk ni kar bodi kaj. Napoleon sam zmirom jako dela v svojej sobi.

Angleška. Na Angleškem so osnovale gospé društvo, da bi podpirale ranjene in zarad vojske oubožane Poljake. Na čelu tega društva je vojvodica Sutherlandska in grofinja Shaftesburyska. Zbrane novce bodo zanesljivi ljudjé pošiljali na Poljsko. Ako bi pa v zdanjem boji Poljaci bili zmagani, potem naj bi se ti novci odločili ubežnim Poljakom, ki bodo na Angleškem iskali varstva.

Grška. V narodnem zboru se je svetovalo, da bi se brodovje zmanjšalo, in vojska razpustila, da bi jih ostalo v službi samo tretjina in pa vsi častniki. Državnih dohodkov je 20 milijonov drahem, in stroškov 24 milijonov drahem. Vojskovod Hohn hoče iti na penzijo; novci se Poljakom zbirajo.

Popravek. —X— G. Dežman je govoril 14. dan marca v deželnem zboru o bučelnem zakonu. Podal sem bil potem „Napreju“ 20. dan marca sestavek, v katerem se bere, da je trdil g. Dežman, da ni navratnic ali roparic, ker sem bil tako razumel časopise, ki so poročali o tej seji, v kterej ni mene bilo. Časopis „Laibacher Zeitung“ je pa 2. dan t. m. prinesel ves tisti govor, in vidi se iz njega, da g. Dežman vé za navratnice.

Dunaj 2. aprila.

Nadavek (agio) srebru 110,00.